وتەی یەکەم

بسم الله الرحمن الرحیم

"بسم الله" سەرەتای هەموو کارێکی خێر و گرنگە، بۆیە ئێمەش لە سەرەتاوە باسی دەکەین و بە "بسم الله" دەست پێ دەکەین.

بزانە ئەی نەفسەکەم!

ئەم وشە پاراوە پیرۆزە هەروەك دروشمی ئیسلامە، لە هەمان کاتدا ذیکر و ویردی هەموو بوونەوەرانیشە بە زمانی حاڵیان.

ئەگەر دەتەوێت تێ بگەیت کە چ هێزێکی گەورە و بێ بڕانەوە لەم وشەیەدا هەیە و، بزانیت چ بەرەکەتێکی مەزن ونەبڕاوەی لەخۆ گرتووە، ئەوا گوێ بۆ ئەم چیرۆکە کورتە ڕابگرە:

هەر دەشتەکییەك بیەوێت بەناو دەشت و دەر و بیاباندا بگەڕێت و بە ئازادی کارەکانی جێبەجێ بکات، دەبێ بۆ ئەم مەبەستە پەنا بەرێتە بەر هۆزێکی ئەو ناوچەیە و ناوی سەرگەورەی ئەو هۆزە بزانێت و پشتیان پێببەستێ، بۆ ئەوەی لە زیانی چەتە و شەڕفرۆش و ڕێگران پارێزراو بێت و پێویستییەکانی جێبەجێ بکات. خۆ ئەگەر ئەم کارە ئەنجام نەدات، ئەوا بە تەنها دەست دەمێنێتەوە لە بەرامبەر چەندەها دوژمن و هەزاران پێویستیی ژیاندا.

جارێکیان دوو کەس بەرەو گەشتێکی وا کە باسمان کرد کەوتنە ڕێ.
یەکێکیان مرۆڤێکی لەخۆبوردە بوو، بەڵام ئەوی دیکەیان سەرکەش و لەخۆبایی بوو.

یەکەمیان پەنای بردە بەر سەرۆك هۆزێك. بەڵام دووهەمیان ئەمەی نەکرد و گوێی پێ نەدا. ئیتر هەر یەکەیان بە لایەکدا ڕۆشتن.

یەکەمیان کە دەگەیشتە هەر جێیەك و دانیشتوانی ئەو ناوچەیە کە دەیانزانی سەر بەو هۆزەیە، ڕێزێکی زۆری لێ دەگیرا و بۆ خۆی دەحەسایەوە، خۆ ئەگەر یەکێکی چەتە و ڕێگری پێ بگەیشتایە، ئەوا دەستەڵات و هێزی ئەو خێڵە دەبوو

بەهۆی ئەوەی دەست نەخرێتە ڕێی. بەم شێوەیە و بەوپەڕی ئازادی و نەترسانەوە گەشتی خۆی تەواو کرد و کارەکانی بەجێهێنا.

بەڵام کابرای سەرکەش و یاخی، ئەوەندە ناخۆشیی تووش بوو کە لە باسکردن نایەت. بە درێژایی گەشتەکەی لە ترس و بیم و خەفەت و سواڵکردندا بوو. بەو جۆرە، خۆی زەلیل و ڕسوا کرد.

ئەی نەفسی سەرکەشی یاخیبووم!

چاك بزانە کە تۆ ئەو ڕێبوارەیت..

ئەو بیابانە پڕ لە مەترسییەش ئەم دنیایەیە..

هەروەها باش بزانە کە "هەژاری" و "بێدەســتەڵاتی"ی تۆ سنووریان نییە و دوژمنەکانت تابڵێی زۆرن و پێویستییەکانی ژیانیشت لەبننایەن.

کەواتە پەنا بەرە بۆ خاوەنی ڕاستەقینە و کاربەدەستی هەتاهەتایی ئەم دەشت و بیابانە، بۆ ئەوەی دوور بیت لە سەرشۆڕی و پاڕانەوە بەرامبەر بوونەوەران و ترست لە هیچ ڕووداوێکی سامناك نەبێت لە ڕێگاتدا.

بەڵێ، وتەی: "بسم الله" گەنجینەیەکی گەورەی وایە کە "هەژاری" و "بێدەستەڵاتی"ی مرۆڤ بە میهرەبانییەکی گەورە و دەستەڵاتێکی هێندە نەبڕاوە و بێکۆتاییەوە پەیوەست دەکات کە جڵەوی بوونەوەرانی هەر لە گەردیلەکانەوە تا گەلەستێرەکان لە دەستدایە. بە شێوەیەك کە ئەو "هەژاری" و "بێدەستەڵاتی"یەی مرۆڤ دەگەیەنێتە پلەیەك کە دەبن بە تکاکار و، نزا و پاڕانەوەیان لە دەرگانەی خواوەندی بە دەستەڵات و میهرەبان و شکۆمەندا گیرا دەکات.

بەڵـێ، هەر کەسێ هەڵسوکەوت و کاروباری شەو وڕۆژی "بە ناوی خوا"وە ببات بەڕێوە، وەکو سەربازێك وایە کە هەموو کاروبار و هەڵسوکەوتێکی بە ناوی یاسا و دەوڵەتەوە ئەنجام بدات و بەو هۆیەوە بەرەوڕووی هەموو مەترسییەك ڕابووەستێت، چونکە بەناوی یاسا و دەوڵەتەوە دەدوێت و کارەکانی ئەنجام دەدات.

لە سەرەتاوە وتمان: هەموو بوونەوەران بە زمانی حاڵیان دەڵێن: "بسم اللّٰه". ئایا ڕاستە وایە؟

بەڵێ، گومانی تێدا نی‌یە ئەگەر تۆ کەسێکت بینی خەڵکی ئەدایەبەر و دەیبردن بۆ مەیدانێك و هەندێ کاروباری جۆراوجۆری پێ جێ‌بەجێ دەکردن، یەکسەر بۆت ڕوون دەبێتەوە کە ئەو کەسە بە ناوی خۆیەوە ئەم کارانە ناکات و توانای زۆرکردنی لەو هەموو خەڵکە نی‌یە، بەڵکو سەرباز و فەرمانبەرێکی دەوڵەتە و بەهۆی هێز و دەستەڵاتی دەوڵەت و بە ناوی یاساوە ئەو کارانە جێ‌بەجێ دەکات و پشت بە پادشا و فەرمانڕەوایەك دەبەستێت.

هەروەها هەموو شتێك لەم بوونەوەرەدا کارەکانیان "بە ناوی خوا"وە جێ‌بەجێ دەکەن، تەنانەت بچووکترین تۆوی درەخت، بە "ناوی خوا"وە چەندەها درەختی گەورە و کۆڵی قورس لەسەر سەریان هەڵدەگرن..

هەروەها هەر درەختێك کە "ناوی خوا" دەبات، دەستەکانی لە میوەی زۆر و ڕازاوەی گەنجینەی بەزەیی و میهرەبانیی خوای گەورە پڕ دەکات و، بەوپەڕی ئاسایی و ڕێزەوە پێشکەشمانی دەکات..

هەروەها ڕەز و باخ و بێستانەکانیش کە "ناوی خوا" دەبەن و پەنا دەبەنە بەر دەستەڵاتی بێ‌سنوور و نەبڕاوەی خوای گەورە، ئەوا خواردەمەنیی جۆراوجۆر و بەتام و لەزەتیان تێدا پێ دەگات..

هەروەها ئەو ئاژەڵە بەپیت و پڕ سوودانەی وەك: بزن و مەڕ و مانگا و حوشتر، هەر یەکەیان کە "ناوی خوا" دەبات، گوانی دەبێتە کانی‌یەك و شیری لـێ هەڵدەقوڵێت. بەم چەشنە و بە "ناوی ڕۆزیدەر"ەوە خاوێنترین و باشترین خۆراکمان پێشکەش دەکات کە دەڵێی ئیکسیری ژیانە.

هەروەها ڕەگ و بنەچەی هەر ڕووەك و درەخت و گیایەك بە: "ناوهێنانی خوا" بەردی ڕەق و تەق دەســمێت و بە تاڵە مووە ئاوریشمی‌یەکانی کونی دەکات! بەم جۆرە و "بە ناوی خوای میهرەبان"ەوە هەموو کارێکی گرنگ و هەموو شتێکی گرانی لە ڕێدا بۆ ئاسان دەبێت.

بەڵێ، کاتێ کە درەخت لق و پەلەکانی لەناو هەوادا بڵاو دەکاتەوە و بەروبوومەکانیان لەسەر هەڵدەگرێت.. کاتێ جێی لق و پەلی ڕەگەکانی لەناو بەردی ڕەق و تەقدا دەکاتەوە تاکو ئەو ڕەگانە خۆراکی پڕسوود لەناو چینەکانی زەوی‌دا کۆبکەنەوە.. کاتێ گەڵای تەڕی درەخت دەتوانێت بەرامبەر گڕەی گەرما خۆی ڕابگرێت و بمێنێتەوە.. هەموو ئەمانە و جۆرەهای تری وەك ئەمانەش، زللەیەکی توند و تیژن بەسەر دەم و پلی ماددی‌یە هۆپەرستەکان و هاوارێکی گەورەیە لە دژیان و پەنجە بە چاویاندا دەکات و دەڵێت: ڕەقیی ئەو بەردانە و گڕەی بەهێزی ئەو گەرمایە بە سەربەخۆیی و ئارەزووی خۆیان کار ناکەن، بەڵکو هەموویان فەرمانی خوایەکی تەنیای دانا و زانا جێبەجێ دەکەن، بە شێوەیەك ڕەگە وردە ئاوریشمی‌یەکان وەك: "عەسای مووسا" بەردە ڕەقەکان لەت دەکەن و فەرمانی: (**فَقُلْنا اضْرِبْ بعصاكَ الْحَجَرَ**) (البقرة:٦٠) جێبەجێ دەکەن.. هەروەها گەڵای تەڕی درەختەکانیش وەکو ئەندامەکانی ئیبراهیم پێغەمبەر = درووودی خوای لەسەر بێت = ئایەتی: (**يا نارُ كُوني بَرْداً وسَلاماً**) (الانبياء:٦٩)دەخوێنن!

جا لەبەر ئەوەی کە هەموو شتێك لە بوونەوەردا بە زمانی حاڵ دەڵێت: "بسم الله" و، ئەمەشی بۆ دەبێت بەهۆی دەست‌کەوتنی جۆرەها نیعمەت و پێشکەش‌کردنی بە بوونەوەرانی تر، ئەوا دەبێ ئێمەش هەموو کارێکمان "بە ناوی خوا"وە بێت: بەخشینمان "بە ناوی خوا"وە بێت.. وەرگرتنمان "بە ناوی خوا"وە بێت.. هەروەها "بە ناوی خوا"وە دەستی لەخوا بێ ئاگایان بگێڕینە دواوە و لێیان وەرنەگرین کاتێ کە "بە ناوی خوا"وە شتان نابەخشن!

پرسیار:

کاتێ کە مرۆڤێك بۆ ئێمە دەبێت بە هۆکاری دەست‌کەوتنی نیعمەتێك، ئێمە لە پاداشتی ئەوەدا هەمیشە ڕێزی لێ دەگرین. ئەی ئایا خاوەنی ڕاستەقینەی ئەم هەموو نیعمەت و ڕۆزی‌یە زۆرانە چیمان لە بەرامبەریانەوە لێ داوا دەکات؟

وەڵام:

ئەو نیعمەتبەخشە ڕاستەقینەیە لە بەرامبەر ئەم هەموو جۆرە نیعمەت و ڕۆزییە زۆرانەوە، داوای سێ شتمان لێ دەکات:

یەکەم: یاد و ناوی خوا بردن(الذکر).. دووهەم: شوکر و ستایش(الشکر).. سێهەم: بیرکردنەوە لە گەورەیی ئەو خوایە(الفکر)..

کە لە سەرەتاوە "بسم الله" دەکەین، ئەمە "ذیکر"ە..

کە لە کۆتاییدا "الحمدلله" دەکەین، ئەمە "شوکر"ە..

کە لە نێوان "بسم الله" و "الحمد لله"شدا بیر لە دەستەڵات و موعجیزەی خوای میهرەبان دەکەینەوە لەو نیعمەتانەی کە هەر یەکەیان موعجیزەیەکی توانستی خوای تاك و بێ وێنەیە و، دیارییەکە لە دیارییەکانی میهرەبانیی فراوانی ئەو خوایە.. کاتێ بیر لەمانە دەکەینەوە، ئەمە "فیکر"ە.

بەڵام ئەگەر پادشایەك بە سەربازێکیدا دیارییەکی بۆ کەسێك نارد، ئایا ئەو کەسەی کە دیارییەکەی بۆ هاتووە چەندە بە بێعەقڵ و بێهۆش و نەفام دادەنرێت گەر لە بریی سوپاسی پادشا، پێڵاوی ئەو سەربازە ماچ بکات؟

ئایا ئەو کەسانەی کە هەمیشە لە شان و باڵی "هۆکارەکان" دەخوێنن و تەنها ئەو هۆکارانەیان خۆش دەوێت، نەك نیعمەتدەر و ڕۆزیبەخشی ڕاستەقینە، ئایا ئەوانە = بەم کارەیان = بێعەقڵتر نین لەو کابرایە و بە هەزاران جاریش؟!

دەسا ئەی نەفسەکەم!

ئەگەر ئامادە نییت و ناتەوێ وەك ئەو مرۆڤە بێعەقڵە گێل و گەلحۆیە بیت، ئەوا:

"بە ناوی خوا"وە ببەخشە..

"بە ناوی خوا"وە وەربگرە..

"بە ناوی خوا"وە دەست بە هەموو کارێك بکە..

"بە ناوی خوا"وە کارەکانت بەجێ بهێنە.

والسلام.